

א. פשוט"ע ארי"ה סיון קוד שפי"ג כ: ב. מ"י פ"ד הלכות ברכות הלכה ז' ס' ס' ע"ג כו ש"ב ארי"ה סיון קוד שפי"ג כ: ג.

שלישי הגבורים

א. ובשבירך על הין י"א דכל שאר משקין נגרכין אחרי ואפילו המים ולפי זה כשאין לו יין צריך לברך על כל שאר המשקין וי"א דפת היא דשטר כל המשקין ולא הין וי"א דבין פת ויין יין לא פטרי אלא מדי דיון לאפוקי מיס וללא די פסיקא מי ששמה מיס טוב שבידך קודם הסעודה: ה"ט"ז:

לשון י"א"ו

[ה"ד אות ו] וי"ד"ה [פסקי ר"ד ע"ג ק"ט] אומר אפילו מתקן משקית עיקר שהוא פוטר כל מיני מלאכל כמו שפירשתי מני משקין אינו פוטר שכל משק שאר פוטר בפטרתו מברך עליו בן לפניו בן לאחריו (ו) בן פוטה שיהא יין בן שהוא שמה שר אכל אם יברך על הין מתלה פוטר שאר משקין שהוא שמה אחרי כשם שהיא פוטר כל מיני מלאכל כן הין פוטר כל מיני משקין ולי נראה שמה פוטר כל מיני משק בתוך סעודתו אין מן הין לפי שהין גורם ברכה לעמו וכן היא ואלו בברכה הין נראה עניי טלה מלאכל שאין ברכה פוטר אלא על ברכה שלפניו אכל על ברכה שלאחריו ברכה אחרונה של פטרתו כמחזור קונטרס הלכות נראה י: ב רש"י (ד"ה דברים) פ"י שכן דברים הנאים ללפת סוף את הפה דהוא טפלה לפת והסוף (ד"ה הלכות) וי"ט דהם כגון כשר פירשו ומני קודם אפילו אוכלין בלא פת תוך הסעודה. ודברים הנאים שלא מתחת הסעודה פירש"י (ד"ה טלה) דהם כגון דייקא וכרוב שאין לפתן ולפניו ופוטו והתוספות (ע"י פירוש) שהן כגון תאנים ורמונים שאין גרילין ללפת סוף הפת. ודברים הנאים בתוך הסעודה פירש"י (ד"ה דברים הגרילין) כגון פירות אפילו הגרילין בתוך הסעודה שלא מתחת לפתן טעוין ברכה לפניהם ולאחריהם והתוספות (ע"י כתיב

וע"כ נראה כמו שפי' ר"ח ז"ל (מג. ד"ה רב הו"ה) דפת הנאה בכסנין ר"ל הנאה בכסין שעושין מן העיסה כמו כים ומכניסין בפניהם שקדים ודבש ומיני מתקה. ואומרים רבני זרפת ז"ל (תורה אלה) דמיירי כשמביאין אותו אחר סיום סעודה המאכל וממוך כן אמרין שטעון ברכה לפניו מפני שסיים מלאכול ואינו מנטרף עם מה שאכל כיון שמברכין עליו מתחלה אבל לאחריו אין צריך שום ברכה כלל שמאחר שעדיין יש לו לברך ברכה המון על אכילתו מנטרף גם זה עם כל שאר האכילה וברכת המון פוטר אתו.

עד נראה למורי הרב נר"ו להעמיד הדבר באמצע הסעודה ממש לפי משמעות הלשון שהוכירו בתלמוד ואמרו בתוך הסעודה וה"ק אין לך דבר שזה בתוך הסעודה וטעון ברכה לפניו ואין טעון ברכה לאחריו אלא פת הנאה בכסנין שזה הפת כיון שאינו טעון אלא מני מתקות שיש בו אינו מנטרף לענין ברכה ראשונה עם הפת שאכל מתחלה שהוא מון ואע"פ שעדיין יש לו לאכול פת אחרת שזהו בתוך הסעודה ממש אפ"ה אינו מנטרף עמו לענין ברכה שלפניו ולפיכך צריך לברך עליו מתחלה אכל לאחריו אינו מברך כלל שכבר נטפל עם שאר הדברים וברכת שלשה פוטר אתו ואע"פ (פ"ג) שפירוש המימרא בתוך הסעודה ממש אפ"ה מה שאומרים רבני זרפת ז"ל שאחר הסעודה כיון שסיימו מלאכול צריך לברך לפניו אמת הוא כמו שיחברנו במתני (מג.) דברך על הין שלפני המון וכו':

ופלוגא דרבי חייה דאמר פת פוטרת כ"י מיני מאכל ויין פוטר כ"י מיני משקין. אע"פ שהאמוראים (א) אינם חולקין עם התנאים בא להשמיענו כאן שאינם קוברים דברי רבי חייה מה והפת אינה פוטרת כל מיני מלאכל כדמיון הכא שצריך לברך לפניו צפת הנאה בכסנין. אבל כמה שאמר יין פוטר כל מיני משקין לא נדחו דברי ר' חייה וכיון שבידך על הין אפילו שמה כמה משקין אחרים א"ל לחזור ולברך עליהם דברכת הין פוטרת לפניהם ולאחריהם:

המאמר הקטן

לא בעי ברכה. שלא מחמת הסעודה בתוך הסעודה כגון תאנים וענבים הנאכלים לפני עצמן ולא עם הפת טעוין ברכה לפניו שאין נעשין טפלה לפת ואין טעוין ברכה לאחריהם שברכת המון פוטרתו דעתיה דאריש על כל מה דברא וכל מה שבא בתוך הסעודה הוא מכלל השביעה דכתבי בה (דברים ט. ו) ואכלת ושבעת וברכת וגו' אבל דברים הנאים לאחר הסעודה אף על פי שבאו קודם ברכת המון טעוין ברכה בין לפניו בין לאחריהם שאין נחשבי מכלל הסעודה ויש פירושים רבים וסבורות רבות בשמועה זו ומה שנראה לי כתבתי (א):

השנות הראב"ד

הא נלפתן קלה מתחת הסעודה הוא והוא דמיון תאנים שנאכלים לפני עמין זה למעשה טעמו שאינו בא ללפתן ופת פוטרתו אכל אין זה ללל שנקמך עליו אלא כל דבר שאלו שומחיו לו להגיד האלטרומכא ולתן פחות המאכל אף על פי שאינו אוכל עם הפת מתחת הסעודה הוא וזה הפרפרת וכן מעשה קדרה אילו כן הם להגיד האלטרומכא ולא נמי מפני שכן נאכלין להשביע עצמנו וכל מה שנאכל לרעטן מתחת הסעודה הוא ולאחריהם וינבנים האלטרומכא עמין עמין שאין אדם נקמך עליהם ואין אלא לטיל נסס או לקנות הסס הלכך אפילו בתוך הסעודה אכל ברכה לפניהם לפי שאלו בן המזיל אלא על דבר שהוא מתחת הסעודה אכל לאחריהם לקנות לפי שאלו עבר טעם אפילה זו נעטם אפילה זו וברכת המון תלה על כל דברי הסעודה אכל ודאי כשהיו באים לתאר הסעודה אין לרביין לכל זה ואין מלכדי הסעודה כלל ומשום הכי טעוים ברכה לפניו ולאחריהם ונכחי מתגלי מתקנין דקמי בך על הפרפרת שלפני המון פטר את הפרפרת שלאחר המון והדר מני בך על הפת פטר את הפרפרת א"כ אמתי לך לפרפרת שלפני המון ופטרתי ברכת הפת אלא הא דקמי בך על הפת פטר את הפרפרת כשנאכל בתוך הסעודה וישא לך לפרפרת שלפני המון מפני שפלא זה אחר המון ואין הפת פוטרתו אלא פוטרתו פרפרת שלפני המון מפני שכן כנינו אחר אלו נאכלין שלא נקבישת סעודה ואלו נאכלין שלא נקבישת סעודה או הוכר הטוב עמין ודוקא כשנעשו לאכול ממנה אחר המון וכן אמה אומר לין:

אמר רב פפא הלכתא דברים הבאין מחמת הסעודה בתוך הסעודה אין טעוין ברכה לא לפניו ולא לאחריהם. פרש"י ז"ל (ד"ה א"ן) כגון שהביאו תאנים וענבים וכיוצא בזה ללפת את הפת ועל כן אמר שאינם טעוין ברכה כלל שהפת פוטרתו. ואין זה נכון כלל תדא דא"כ מה השמיענו רב פפא צוה והלא משנה שלימה שנינו (מג.) בירך על הפת פוטר את הפרפרת וכן שנינו שהיה (מג.) כל שהוא העיקר ופוטר את הטפילה ומו קשיא ליה מדהויין זה בסמוך אי הכי יין נמי תפטר ליה פת ומאי קושיא דודאי נראים הדברים שאם היה מטבל הפת ביוין ואוכלו היה פוטר אותו ולא היה צריך לברך על זה כלל ולמה הוצרך התלמוד לתרץ על מירוח אחר ועוד שלשון בתוך אינו מורה על זה שאם כן הוה ליה לומר דברים הנאים ללפת בן את הפת.

שיטת ריב"ב

פת פוטרת כל מיני מאכל. בין לפניו בין לאחריהם: אמר רב פפא הלכתא דברים הבאים מחמת הסעודה. פי' ללפת בהם את הפת אין טעוין ברכה לא לפניו ולא לאחריהם. ואם האמר כאי קמיל' תנתי היא זה הלכל כל שהוא עיקר ועמו טפלה מברך על העיקר ופוטר את הטפלה צריכא דאי פתחיתין הוה אמנא הני מילי בברך שבא עם הפת דבי ברוך אריפתה הוה דעתיה עליה נמי אבל הכא דבעינן דברין המוציא אחי לא איתנו קמיה תנן דברים הבאים מחמת הסעודה ולא הוה דעתיה בשעת ברכה עלייהו ומעולם אימא ליבעי ברכה בתחלה קמיל' כיון דטפילה גינה לא בעי ברכה:

הנהרות וציונים

מב"ה ושאר פסוקים (א) שער דבריו ואצ"ט שאינו מצטרף עם פת האכל כיון שצריך עליו מתחלה אפ"ה לאחריו אין צריך שום ברכה כלל כ"י (מ"ה, א"ש) (ב) לכאורה אין זה שום אצ"ט אלא כ"י הוא אם כשכא בתוך הסעודה טעון ברכה לפניו כ"י אם בא אחר סיום הסעודה שטעון ברכה לפניו וכדמשמע לישניו בסמוך ואצ"ט שצריך יש לו לאכול פת אחרת שטעון ברכה לפניו אלא היינו וכוונתו מה שצריך עליו במ"ה אצ"ט שכבר סימנו למאכל ואינו צורך לו למוך כ"י אפ"ה ש"ך ביה במ"ה (מ"ה, א"ש): (ג) קשיא לי דהא רבי חייה אמורא הוא אלא שיהיונו מדר הראשון של האמוראים הוא מברכתו תנא לפניו כמו רב שאומר לפעמים רב תנא הוא ופליגי וחוקיה רבי יוחנן ורובינא ועוד קיל על החשובה שמשביב כ"י את הוא תנא פשוט א"י ויכולן לרדות דבריו כל עוד שלא ימצא תנא דמסיב לה. אמר אבירל דיל ד"ה, א"ש): (ד) בבתי: בחם: (ה) להו טפלה הילכך כל מדי בן מון בין פירות שהביאו ללפתן אין בו ברכה לא לפניו ולא לאחריו (ב"ה): (ו) בראיו: נוסף: בין שהוא שומע א"ש:

הנהרות וציונים

מב"ה ושאר פסוקים (א) שער דבריו ואצ"ט שאינו מצטרף עם פת האכל כיון שצריך עליו מתחלה אפ"ה לאחריו אין צריך שום ברכה כלל כ"י (מ"ה, א"ש) (ב) לכאורה אין זה שום אצ"ט אלא כ"י הוא אם כשכא בתוך הסעודה טעון ברכה לפניו כ"י אם בא אחר סיום הסעודה שטעון ברכה לפניו וכדמשמע לישניו בסמוך ואצ"ט שצריך יש לו לאכול פת אחרת שטעון ברכה לפניו אלא היינו וכוונתו מה שצריך עליו במ"ה אצ"ט שכבר סימנו למאכל ואינו צורך לו למוך כ"י אפ"ה ש"ך ביה במ"ה (מ"ה, א"ש): (ג) קשיא לי דהא רבי חייה אמורא הוא אלא שיהיונו מדר הראשון של האמוראים הוא מברכתו תנא לפניו כמו רב שאומר לפעמים רב תנא הוא ופליגי וחוקיה רבי יוחנן ורובינא ועוד קיל על החשובה שמשביב כ"י את הוא תנא פשוט א"י ויכולן לרדות דבריו כל עוד שלא ימצא תנא דמסיב לה. אמר אבירל דיל ד"ה, א"ש): (ד) בבתי: בחם: (ה) להו טפלה הילכך כל מדי בן מון בין פירות שהביאו ללפתן אין בו ברכה לא לפניו ולא לאחריו (ב"ה): (ו) בראיו: נוסף: בין שהוא שומע א"ש:

הנהרות וציונים

מב"ה ושאר פסוקים (א) שער דבריו ואצ"ט שאינו מצטרף עם פת האכל כיון שצריך עליו מתחלה אפ"ה לאחריו אין צריך שום ברכה כלל כ"י (מ"ה, א"ש) (ב) לכאורה אין זה שום אצ"ט אלא כ"י הוא אם כשכא בתוך הסעודה טעון ברכה לפניו כ"י אם בא אחר סיום הסעודה שטעון ברכה לפניו וכדמשמע לישניו בסמוך ואצ"ט שצריך יש לו לאכול פת אחרת שטעון ברכה לפניו אלא היינו וכוונתו מה שצריך עליו במ"ה אצ"ט שכבר סימנו למאכל ואינו צורך לו למוך כ"י אפ"ה ש"ך ביה במ"ה (מ"ה, א"ש): (ג) קשיא לי דהא רבי חייה אמורא הוא אלא שיהיונו מדר הראשון של האמוראים הוא מברכתו תנא לפניו כמו רב שאומר לפעמים רב תנא הוא ופליגי וחוקיה רבי יוחנן ורובינא ועוד קיל על החשובה שמשביב כ"י את הוא תנא פשוט א"י ויכולן לרדות דבריו כל עוד שלא ימצא תנא דמסיב לה. אמר אבירל דיל ד"ה, א"ש): (ד) בבתי: בחם: (ה) להו טפלה הילכך כל מדי בן מון בין פירות שהביאו ללפתן אין בו ברכה לא לפניו ולא לאחריו (ב"ה): (ו) בראיו: נוסף: בין שהוא שומע א"ש:

הנהרות וציונים

מב"ה ושאר פסוקים (א) שער דבריו ואצ"ט שאינו מצטרף עם פת האכל כיון שצריך עליו מתחלה אפ"ה לאחריו אין צריך שום ברכה כלל כ"י (מ"ה, א"ש) (ב) לכאורה אין זה שום אצ"ט אלא כ"י הוא אם כשכא בתוך הסעודה טעון ברכה לפניו כ"י אם בא אחר סיום הסעודה שטעון ברכה לפניו וכדמשמע לישניו בסמוך ואצ"ט שצריך יש לו לאכול פת אחרת שטעון ברכה לפניו אלא היינו וכוונתו מה שצריך עליו במ"ה אצ"ט שכבר סימנו למאכל ואינו צורך לו למוך כ"י אפ"ה ש"ך ביה במ"ה (מ"ה, א"ש): (ג) קשיא לי דהא רבי חייה אמורא הוא אלא שיהיונו מדר הראשון של האמוראים הוא מברכתו תנא לפניו כמו רב שאומר לפעמים רב תנא הוא ופליגי וחוקיה רבי יוחנן ורובינא ועוד קיל על החשובה שמשביב כ"י את הוא תנא פשוט א"י ויכולן לרדות דבריו כל עוד שלא ימצא תנא דמסיב לה. אמר אבירל דיל ד"ה, א"ש): (ד) בבתי: בחם: (ה) להו טפלה הילכך כל מדי בן מון בין פירות שהביאו ללפתן אין בו ברכה לא לפניו ולא לאחריו (ב"ה): (ו) בראיו: נוסף: בין שהוא שומע א"ש:

